

Guidelines

Pamatnostādnes 10/2020 par ierobežojumiem saskaņā ar VDAR 23. pantu

Versija 2.1

Pieņemtas 2021. gada 13. oktobrī

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not been proofread yet.

Versiju tabula

Versija 1.0	2020. gada 15. decembris	Pamatnostādņu pieņemšana sabiedriskajai apspriešanai
Versija 2.0	2021. gada 13. oktobris	Pamatnostādņu pieņemšana pēc sabiedriskās apspriešanas
Versija 2.1	2022. gada 15. marts	Formatējuma izmaiņas

Satura rādītājs

1	Ievads	5
2	Ierobežojumu jēga	6
3	VDAR 23. panta 1. punktā noteiktās prasības	7
3.1	Pamattiesību un pamatbrīvību būtības ievērošana	7
3.2	Leģislatīvie pasākumi, ar ko nosaka ierobežojumus, un prasība par to paredzamību (41. apsvērums un EST judikatūra)	7
3.3	Ierobežojumu pamatojums.....	8
3.3.1	Valsts drošība, aizsardzība un sabiedriskā drošība	9
3.3.2	Noziedzīgu nodarījumu novēršana, izmeklēšana, atklāšana vai saukšana pie atbildības par tiem vai kriminālsodu izpilde, tostarp aizsardzība pret sabiedriskās drošības apdraudējumiem un to novēršana	9
3.3.3	Citi svarīgi vispārējo sabiedrības interešu mērķi	9
3.3.4	Tiesu neatkarības un tiesvedības aizsardzība	10
3.3.5	Reglamentētu profesiju ētikas kodeksu pārkāpumu novēršana, izmeklēšana, atklāšana un saukšana pie atbildības par tiem	10
3.3.6	Uzraudzības, pārbaudes vai regulatīvā funkcija, kas saistīta ar oficiālu pilnvaru īstenošanu VDAR 23. panta a) līdz e) un g) apakšpunktā minētajos gadījumos	10
3.3.7	Datu subjekta vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzība	10
3.3.8	Civilprasību izpilde	10
3.4	Datu subjektu tiesības un pārziņa pienākumi, ko var ierobežot.....	11
3.5	Nepieciešamības un samērīguma pārbaude	11
4	VDAR 23. panta 2. punktā noteiktās prasības	12
4.1	Personas datu kategorijas.....	13
4.2	Ierobežojumu darbības joma.....	13
4.3	Garantijas Jaunprātīgas izmantošanas vai nelikumīgas piekļuves vai nosūtīšanas novēršanai 13	
4.4	Pārziņa noteikšana	14
4.5	Glabāšanas laikposmi.....	14
4.6	Riski attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām	14
4.7	Tiesības saņemt informāciju par ierobežojumu, izņemot, ja tas var kaitēt ierobežojuma mērķim	14
5	Apspriešanās ar uzraudzības iestādēm (VDAR 36. panta 4. punkts un 57. panta 1. punkta c) apakšpunkts).....	15
6	Ja dalībvalsts neievēro VDAR 23. pantā noteiktās prasības	16
7	Īpaši elementi attiecībā uz pārziņiem un apstrādātājiem.....	16

7.1. Pārskatatbildības princips	16
7.2. Datu subjekta tiesību īstenošana pēc ierobežojuma atcelšanas	16
7.3. Ja pārzinis neievēro leģislatīvo pasākumu, ar ko nosaka šādus ierobežojumus	16
8 Secinājumi	17
9 Pielikums. KontROLSaraksti — Īsumā par VDAR 23. pantu.....	19
9.1 VDAR 23. panta 1. punktā noteiktās prasības.....	19
9.2 VDAR 23. panta 2. punktā noteiktās prasības par	19

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija,

ņemot vērā 70. panta 1. punkta e) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulā (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk tekstā “VDAR”),

ņemot vērā EEZ līgumu un jo īpaši tā XI pielikumu un 37. protokolu, kas grozīts ar EEZ Apvienotās komitejas 2018. gada 6. jūlija Lēmumu Nr. 154/2018¹,

ņemot vērā sava Reglamenta 12. un 22. punktu,

IR PIEŅĒMUSI ŠIS PAMATNOSTĀDNES.

1 IEVADS

1. Šā dokumenta mērķis ir sniegt norādījumus par VDAR 23. panta piemērošanu. Šajās pamatnostādnēs ir sniegta rūpīga analīze par ierobežojumu piemērošanas kritērijiem un par to, kādus novērtējumus ir nepieciešams ņemt vērā, kā datu subjekti var īstenot savas tiesības pēc ierobežojuma atcelšanas un kādas ir VDAR 23. panta pārkāpumu sekas.
2. Fizisku personu aizsardzība attiecībā uz personas datu apstrādi ir pamattiesības. Ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. panta 2. punktu Eiropas Parlamentam un Padomei ir uzlikts pienākums izstrādāt noteikumus par personas datu aizsardzību un par personas datu brīvu apriti. VDAR aizsargā fizisku personu tiesības un brīvības, jo īpaši viņu tiesības uz datu aizsardzību. Datu aizsardzību nevar nodrošināt, neievērojot VDAR noteiktās tiesības un principus (12.–22. pants un 34. pants, kā arī 5. pants, ciktāl tā noteikumi atbilst VDAR 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem). Pamattiesības uz datu aizsardzību balstās uz visām šīm tiesībām un pienākumiem, un vajadzētu būt tā, ka to piemērošana ir vispārējs noteikums. Jo īpaši, ierobežojot pamattiesības uz datu aizsardzību, ir jāievēro Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“harta”) 52. pants.
3. Tieši šajā kontekstā būtu jālasa un jāinterpretē VDAR 23. pants. Panta nosaukums ir “ierobežojumi”. Tajā paredzēts, ka saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem dažu tādu Regulas noteikumu piemērošanu, kas attiecas uz datu subjektu tiesībām un pārzīņu pienākumiem, var ierobežot pantā uzskaitītajās situācijās. Ierobežojumi būtu jāuzskata par vispārējā noteikuma, kas ļauj izmantot tiesības un uzlikt pienākumus, kuri noteikti VDAR², izņēmumiem. Tādējādi ierobežojumi būtu jāinterpretē šauri un jāpiemēro tikai īpaši paredzētos apstākļos un tikai tad, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi.
4. Pat izņēmuma situācijās personas datu aizsardzību nevar ierobežot pilnībā. Saskaņā ar VDAR 23. pantu šis princips ir jāievēro visos ārkārtas pasākumos, tādējādi veicinot tādu galveno vērtību ievērošanu kā demokrātija, tiesiskums un pamattiesības, uz kurām balstās Savienība, proti, visos pasākumos, ko veic

¹ Atsauces uz “dalībvalstīm” šajā dokumentā būtu jāsaprot kā atsauces uz “EEZ dalībvalstīm”.

² Šīs situācijas neietver scenārijus, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai i izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI.

dalībvalstis, tiek ievēroti vispārējie tiesību principi, pamattiesību un pamatbrīvību būtība, un šie pasākumi nedrīkst būt neatgriezeniski, kā arī datu pārziņiem un apstrādātājiem ir jāturpina ievērot datu aizsardzības noteikumus.

5. Gadījumos, kad Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos tiek pieļauti datu subjektu tiesību vai pārziņu (arī kopīgu pārziņu³) un apstrādātāju⁴ pienākumu ierobežojumi, jāatzīmē, ka joprojām ir jāpiemēro pārskatatbildības princips, kā noteikts VDAR 5. panta 2. punktā. Tas nozīmē, ka pārzinis ir atbildīgs par atbilstību ES datu aizsardzības regulējumam, arī principiem, kas attiecas uz datu subjektu datu apstrādi, un var datu subjektiem to uzskatāmi parādīt.
6. Ja ES vai valsts likumdevējs nosaka ierobežojumus, pamatojoties uz VDAR 23. pantu, tas nodrošina, ka tie atbilst hartas 52. panta 1. punktā noteiktajām prasībām, un jo īpaši veic samērīguma novērtējumu, lai ierobežojumi nebūtu plašāki kā absolūti nepieciešams.

2 IEROBEŽOJUMU JĒGA

7. Termins “ierobežojumi” VDAR nav definēts. VDAR 23. pantā un 73. apsvērumā ir uzskaitīti tikai nosacījumi, saskaņā ar kuriem ierobežojumus var piemērot.
8. Šajās vadlīnijās termins “ierobežojumi” tiks definēts kā to pienākumu un tiesību darbības jomas ierobežojumi, kas paredzēti VDAR 12.–22. pantā un 34. pantā, kā arī atbilstošajos 5. panta noteikumos, saskaņā ar VDAR 23. pantu. Ar individuālo tiesību ierobežojumu ir jāgarantē svarīgu mērķu sasniegšana, piemēram, citu personu tiesību un brīvību aizsardzība vai svarīgas Savienības vai dalībvalsts vispārējās sabiedrības intereses, kas uzskaitītas VDAR 23. panta 1. punktā. Tāpēc datu subjektu tiesību ierobežojumi var rasties tikai tad, ja ir apdraudētas uzskaitītās intereses⁵, un šo ierobežojumu mērķis ir aizsargāt šādas intereses.
9. Tātad ir jābūt skaidram ierobežojuma pamatojumam. Lai ierobežojumi būtu likumīgi, tiem ir jābūt noteiktiem legīslatīvajā pasākumā un jāattiecas uz ierobežotu skaitu datu subjektu tiesību un/vai pārziņa pienākumu, kas uzskaitīti VDAR 23. pantā⁶; tos nosakot, ir jāievēro attiecīgo pamattiesību un pamatbrīvību būtība, tiem ir jābūt demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamiem un samērīgiem pasākumiem un ar tiem ir jāaizsargā kādas no VDAR 23. panta 1. punktā minētajām interesēm, kā aprakstīts tālāk.
10. Turklāt, kā minēts VDAR 73. apsvērumā, ierobežojumiem vajadzētu būt saskaņā ar prasībām, kas izklāstītas hartā un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā.
11. Papildus ierobežojumiem, kas minēti 23. pantā, VDAR ir izklāstīti arī noteikumi, kas attiecas uz īpašām apstrādes situācijām saskaņā ar IX nodaļu, attiecībā uz kurām dalībvalstis ar likumu var paredzēt īpašus pasākumus, kas ietekmē datu subjektu tiesības, piemēram, izņēmumus vai atkāpes (piem., VDAR 85. vai 89. pants). Tomēr šīs pamatnostādnes neattiecas uz tādiem gadījumiem.
12. To pienākumu un tiesību darbības jomas ierobežošana, kas paredzēti 12.–22. pantā un 34. pantā, var izpausties dažādos veidos, taču tā nekad nevar būt visu tiesību vispārēja apturēšana. Legīslatīvos

³ Kopīgu pārziņu gadījumā, jo īpaši tad, ja pārziņi ir no dažādām dalībvalstīm, saskaņā ar 23. pantu piemērojamie ierobežojumi būtu jāapsver un jāņem vērā tā, lai kopīgie pārziņi vienojoties precizētu savas attiecīgās lomas.

⁴ Lai gan tālāk šajās pamatnostādnēs minēti tikai “pārziņi”, šie ieteikumi atbilstošos gadījumos attiecas arī uz apstrādātājiem.

⁵ Šīs intereses ir izsmeļoši uzskaitītas VDAR 23. panta 1. punktā.

⁶ Pastāv noteiktas tiesības, ko nevar ierobežot saskaņā ar VDAR 23. pantu, piem., tiesības iesniegt sūdzību uzraudzības iestādei (VDAR 77. pants).

pasākumos, ar ko nosaka ierobežojumus saskaņā ar VDAR 23. pantu, var arī paredzēt, ka tiesību īstenošana tiek aizkavēta, tiesības tiek izmantotas daļēji vai ierobežotas ar noteiktām datu kategorijām vai ka tiesības var īstenot netieši, iesaistot neatkarīgu uzraudzības iestādi.

3 VDAR 23. PANTA 1. PUNKTĀ NOTEIKTĀS PRASĪBAS

13. VDAR 23. panta 1. punktā ir uzskaitītas vairākas prasības, kas sīki izklāstītas tālāk. Lai pasākums būtu likumīgs, visām šīm prasībām ir jābūt izpildītām.

3.1 Pamattiesību un pamatbrīvību būtības ievērošana

14. Viens no galvenajiem datu aizsardzības likuma mērķiem ir uzlabot datu subjektu kontroli pār viņu personas datiem. Nosakot jebkuru ierobežojumu, ir jāievēro ierobežojamo tiesību būtība. Tas nozīmē, ka ierobežojumi, kas ir tik plaši un traucējoši, ka anulē pamattiesību galveno būtību, nevar būt pamatoti. Jebkurā gadījumā datu subjektu tiesību vispārēja izslēgšana attiecībā uz visām vai konkrētām datu apstrādes darbībām vai attiecībā uz konkrētiem pārziņiem nebūtu atbilstoša hartā noteikto pamattiesību uz personas datu aizsardzību būtībai. Ja tiesību būtība ir apdraudēta, ierobežojums uzskatāms par prettiesisku bez nepieciešamības sīkāk izvērtēt, vai tas atbilst vispārējo interešu mērķim vai nepieciešamības un samērīguma kritērijam.
15. Lai nodrošinātu šo kontroli, datu subjektiem saistībā ar tiesībām uz datu aizsardzību ir vairākas tiesības un pārziņi ir vairāki pienākumi attiecībā pret datu subjektu, kas noteikti VDAR 12.–22. pantā un 34. pantā, kā arī 5. pantā, ciktāl tā noteikumi atbilst VDAR 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem. VDAR 23. pants būtu jālasa un jāinterpretē šajā kontekstā.

3.2 Lēģislatīvie pasākumi, ar ko nosaka ierobežojumus, un prasība par to paredzamību (41. apsvēruma un EST judikatūra)

16. Prasība par lēģislatīvo pasākumu nozīmē arī to, ka pārziņi var paļauties uz VDAR 23. pantā paredzēto ierobežojumu tiktāl, ciktāl šis ierobežojums ir noteikts Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos. Bez atbilstoša lēģislatīva pasākuma pārziņi nevar tieši paļauties uz VDAR 23. panta 1. punktā uzskaitītajiem pamatojumiem. VDAR 41. apsvērumā teikts, ka, “[j]a šajā regulā atsaucas uz juridisku pamatu vai lēģislatīvu pasākumu, tas obligāti nenozīmē, ka vajadzīgs parlamenta pieņemts lēģislatīvs akts, neskarot prasības, kas izriet no attiecīgās dalībvalsts konstitucionālās kārtības. Tomēr šādam juridiskam pamatam vai lēģislatīvam pasākumam vajadzētu būt skaidram un precīzam un personām, uz kurām tas attiecas, vajadzētu spēt paredzēt tā piemērošanu saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas .. un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru”⁷.
17. Saskaņā ar hartas 52. panta 1. punktu visiem hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt “noteiktiem tiesību aktos”. Šī prasība sasaucas ar formulējumu “paredzēti likumā” Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) 8. panta 2. punktā⁸, kas nozīmē ne tikai atbilstību

⁷ Attiecīgo likumdošanas pasākumu veidam ir jāatbilst ES vai valsts tiesību aktos noteiktajam. Atkarībā no tā, cik lielā mērā ierobežojums nozīmē iejaukšanos, konkrēts likumdošanas pasākums, ņemot vērā normas līmeni, varētu būt nepieciešams valsts līmenī.

⁸ Sk. jo īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2010. gada 14. septembra spriedumu *Sanoma Uitgevers B.V. / Nīderlande*, EC:ECHR:2010:0914JUD003822403, 83. punktu: “Attiecībā uz vārdkopām “saskaņā ar likumu” un “paredzēti likumā”, kas minētas ECTK 8.–11. pantā, Tiesa norāda, ka termins “likums” vienmēr ir ticis saprasts tā “saturiskajā”, nevis “formālajā” nozīmē; tajā ir iekļautas gan “rakstītās tiesības”, tostarp arī tie tiesību akti, kuri attiecas uz hierarhiski par reglamentējošiem aktiem zemākiem tiesību aktiem, ko pieņem arodapvienības, likumdevēja pilnvarotās personas, to autonomo normatīvo pilnvaru ietvaros, un “nerakstītajām tiesībām”. Vārds

valsts tiesību aktiem, bet attiecas arī uz šo tiesību aktu kvalitāti, neskarot konkrētā tiesību akta būtību, un nosaka, ka tam ir jāatbilst tiesiskuma principam. Jo īpaši valsts tiesību aktiem ir jābūt **pietiekami skaidriem, lai sniegtu personām adekvātu norādi par apstākļiem un nosacījumiem, saskaņā ar kuriem pārziņi ir pilnvaroti izmantot jebkādus šādus ierobežojumus**. Tāds pats stingrs standarts būtu jāpiemēro visiem ierobežojumiem, ko varētu noteikt dalībvalstis. Saskaņā ar VDAR un Eiropas Savienības Tiesas (EST) un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru patiešām ir svarīgi, ka leģislatīvie pasākumi, kuru mērķis ir ierobežot datu subjekta tiesību vai pārziņa pienākumu darbības jomu, ir tādi, kurus datu subjekti var paredzēt.

18. Lai gan jebkurš leģislatīvais pasākums vienmēr ir jāpielāgo izvirzītajam mērķim un tam ir jāatbilst paredzamības kritērijam, tāds leģislatīvais pasākums, ar ko nosaka noteikumus par ierobežojumu piemērošanu saskaņā ar VDAR 23. pantu, ne vienmēr ir jāierobežo laikā vai jāsaista ar konkrētu laika periodu.
 - a. Dažos gadījumos ierobežojums nav konkrēti saistīts ar laika periodu, jo šā ierobežojuma pamatojums, kas tiek garantēts ar leģislatīvo pasākumu, pats par sevi nav ierobežots laikā. Ņemot vērā nepieciešamības un samērīguma principu, ir jānodrošina, ka šādi leģislatīvie pasākumi demokrātiskā sabiedrībā ir saistīti ar ierobežojuma pamatu, kas ir jāgarantē pastāvīgi. Piemēram, leģislatīvo pasākumu, ar ko ierobežo 12.–22. pantā un 34. pantā paredzēto pienākumu un tiesību darbības jomu, lai nodrošinātu tiesu neatkarības un tiesvedības aizsardzību, var uzskatīt par tādu, ar ko demokrātiskā sabiedrībā īsteno pastāvīgu mērķi, un tāpēc to nedrīkst ierobežot laikā.
 - b. Citos gadījumos garantējamais ierobežojuma pamatojums pats par sevi ir ierobežots laikā un tāpēc leģislatīvajam pasākumam būtu jānosaka laika ierobežojums, lai tas atbilstu paredzamības kritērijam. Piemēram, ja ierobežojumi ir pieņemti ārkārtas stāvokļa kontekstā, lai aizsargātu sabiedrības veselību, Eiropas Datu aizsardzības kolēģija (EDAK) uzskata, ka ierobežojumi, kas noteikti kā ierobežoti laikā, bet nav precīzi ierobežoti laikā, neatbilst paredzamības kritērijam, t. sk. gadījumos, kad šādu ierobežojumu piemēro ar atpakaļejošu spēku vai tajā ir iekļauti neskaidri nosacījumi⁹.
19. Šī saikne starp noteiktajiem ierobežojumiem un izvirzīto mērķi būtu skaidri jānosaka un jāparāda attiecīgajā leģislatīvajā pasākumā vai papildu dokumentos. Piemēram, pandēmija pati par sevi vēl nav pietiekams iemesls, lai noteiktu jebkādus datu subjektu tiesību ierobežojumus; toties jebkuram ierobežojumam nepārprotami būtu jāveicina kāda svarīga Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķa aizsardzība.

3.3 Ierobežojumu pamatojums

20. Lai konkrētā gadījumā pieņemtu leģislatīvu pasākumu par ierobežojumiem un piemērotu ierobežojumu, ir jābūt izpildītam vienam vai vairākiem no VDAR 23. panta 1. punktā minētajiem nosacījumiem. Šis ir izsmeļošs saraksts, un tas nozīmē, ka ierobežojumus nevar īstenot, pamatojoties uz citiem nosacījumiem, kā vien uz tālāk uzskaitītajiem.

“likums” jāsaprot kā tāds, kurā apvienojas gan rakstīts teksts, gan tiesu prakse. Rezumējot, “likums” ir spēkā esošais noteikums, kā to ir interpretējušas kompetentās tiesas.” Attiecībā uz jēdzienu “paredzēts likumā” būtu jāizmanto Eiropas Cilvēktiesību tiesas izstrādātie kritēriji, kā ieteikts EST ģenerāladvokāta secinājumos apvienotajās lietās C-203/15 un C- 698/15, *Tele2 Sverige AB*, ECLI:EU:C:2016:572, 137.–154. punktā, vai lietā C-70/10 *Scarlet Extended*, ECLI:EU:C:2011:255, 99. punktā.

⁹ Sk. arī 46. punktu tālāk šajā dokumentā.

21. Šī saikne starp noteiktajiem ierobežojumiem un izvirzīto mērķi būtu skaidri jānorāda legīslatīvajā pasākumā.

3.3.1 Valsts drošība, aizsardzība un sabiedriskā drošība

22. Datu subjekta tiesību ierobežojuma mērķis, kas ir jāaizsargā, var būt valsts vai sabiedriskā drošība un/vai dalībvalstu aizsardzība, kā noteikts VDAR 23. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā.
23. Turklāt sabiedriskā drošība ietver cilvēku dzīvības aizsardzību, jo īpaši reaģējot uz dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām.

3.3.2 Noziedzīgu nodarījumu novēršana, izmeklēšana, atklāšana vai saukšana pie atbildības par tiem vai kriminālsodu izpilde, tostarp aizsardzība pret sabiedriskās drošības apdraudējumiem un to novēršana

24. Atsevišķos gadījumos informācijas sniegšana datu subjektiem, attiecībā uz kuriem tiek veikta izmeklēšana, var apdraudēt šīs izmeklēšanas veiksmīgu norisi. Tādēļ saskaņā ar VDAR 23. panta 1. punkta d) apakšpunktu var būt nepieciešams ierobežot tiesības uz informāciju vai citas datu subjekta tiesības. Tas ir svarīgi, piemēram, saistībā ar nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizēšanas apkarošanu vai kriminālistikas laboratoriju darbībām¹⁰.
25. Tomēr saskaņā ar EST judikatūru ir noteikts, ka noklusētā informācija vienu reizi ir jāsniedz, ja tādējādi vairs nav iespējams apdraudēt veicamo izmeklēšanu¹¹. Tas nozīmē, ka datu subjektam pēc iespējas drīzāk būtu jāsaņem īpašs (pielāgots) datu aizsardzības paziņojums, kurā norādītas dažādas tiesības, piemēram, par piekļuvi datiem, to labošanu.
26. Turklāt sabiedriskā drošība ietver cilvēka dzīvības aizsardzību, jo īpaši reaģējot uz dabas vai cilvēka izraisītām katastrofām¹².

3.3.3 Citi svarīgi vispārējo sabiedrības interešu mērķi

27. Kā citi svarīgi Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķi VDAR 23. panta 1. punktā ir nosaukti svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses, tostarp monetārie, budžeta un nodokļu jautājumi, sabiedrības veselība un sociālais nodrošinājums. Tas var attiekties, piemēram, uz tādu publisku reģistru uzturēšanu, kuri vajadzīgi vispārējo sabiedrības interešu dēļ, vai arhivētu personas datu turpmāku apstrādi, lai sniegtu konkrētu informāciju saistībā ar politisko darbību bijušo totalitāro valsts režīmu laikā¹³. Tomēr izmaksas, kas rodas informācijas sniegšanas rezultātā, un līdz ar to finansiālais slogs valsts budžetam nav pietiekams iemesls, lai ar sabiedrības interesēm attaisnotu datu subjektu tiesību ierobežojumus. Piemēram, tiešo nodokļu administrācija var noteikt ierobežojumus datu subjekta piekļuves tiesībām, ja pret viņu tiek veikta izmeklēšana, ko veic šī nodokļu administrācija saskaņā ar savu juridisko pienākumu, ciktāl šī piekļuve apdraudētu notiekošo izmeklēšanu. Tomēr šāds ierobežojums nedrīkstētu pārsniegt konkrētās izmeklēšanas laiku un būtu jāatceļ, tiklīdz nodokļu administrācija slēdz minēto izmeklēšanu. Datu subjekts būtu nekavējoties jāinformē par pārziņa lēmumā ietverto pamatojumu un datumu, no kura viņš atkal var izmantot savas piekļuves tiesības. Būtu jānodrošina arī atbilstoši aizsardzības pasākumi, piemēram, netiešā piekļuve¹⁴ — ja tāda ir

¹⁰ VDAR 19. apsvērums.

¹¹ EST (virspalāta) atzinums 1/15 — Nolīguma starp Kanādu un Eiropas Savienību projekts (aviopasažieru datu reģistra datu pārsūtīšana no Savienības uz Kanādu), 2017. gada 26. jūlijs, ECLI:EU:C:2017:592.

¹² VDAR 73. apsvērums.

¹³ VDAR 73. apsvērums.

¹⁴ T. i., datu subjekts var lūgt kompetento uzraudzības iestādi veikt nepieciešamo informācijas par datu subjektu pārbaudi un verificāciju. Šādu netiešu piekļuvi var izveidot, piem., lai aizsargātu valsts drošību vai sabiedrisko drošību vai īstenotu aizsardzību. Pēc tam uzraudzības iestāde var piekļūt informācijai, pārbaudīt to un vajadzības gadījumā pieprasīt apstrādājamo personas datu labošanu vai dzēšanu.

paredzēta valsts tiesību aktos —, lai garantētu, ka neatkarīga iestāde var pārbaudīt datu apstrādes likumību.

28. Lai nodrošinātu vispārējo sabiedrības interešu mērķi, proti, likuma pieejamību, valsts pārvalde var noteikt ierobežojumus tiesībām iebilst pret pseidonimizētu personas datu apstrādi, lai izstrādātu etalondokumentu un informāciju, saskaņā ar kuru administratīvo tiesu un civiltiesu apelācijas kārtībā pieņemtajos tiesu nolēmumos pēc kaitējuma veida identificē strīdā iesaistīto pušu pieprasītās un piedāvātās kompensāciju summas, kā arī summas, ko piešķir cietušajiem kā kompensāciju par viņiem nodarītajiem miesas bojājumiem. Šādus ierobežojumus var noteikt ar nosacījumu, ka ir izpildīti VDAR 23. panta 2. punktā minētie nosacījumi, jo īpaši īstenojot tādas garantijas kā kompensācijas summu noapaļošana, strīdā iesaistīto pušu vārdu un uzvārdu dzēšana un apstrādāto personas datu pseidonimizācija.

3.3.4 Tiesu neatkarības un tiesvedības aizsardzība

29. VDAR 23. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir arī paredzēta nepieciešamība ierobežot noteiktas datu subjektu tiesības vai pārziņa pienākumus, lai aizsargātu tiesu neatkarību un tiesvedību.
30. Šo ierobežojumu darbības joma būtu jāsaskaņo ar valsts tiesību aktiem, ar ko regulē šos jautājumus.

3.3.5 Reglamentētu profesiju ētikas kodeksu pārkāpumu novēršana, izmeklēšana, atklāšana un saukšana pie atbildības par tiem

31. VDAR 23. panta 1. punkta g) apakšpunktā ir minēti tādu reglamentētu profesiju ētikas pārkāpumi kā, piemēram, ārsti un juristi.
32. Tie ir gadījumi, kad izmeklēšana principā nav saistīta ar noziedzīgiem nodarījumiem, jo tad, ja izmeklēšana attiecas uz noziedzīgu nodarījumu, būtu jāpiemēro 3.3.2. punktā minētais pamatojums.

3.3.6 Uzraudzības, pārbaudes vai regulatīvā funkcija, kas saistīta ar oficiālu pilnvaru īstenošanu VDAR 23. panta a) līdz e) un g) apakšpunktā minētajos gadījumos

VDAR 23. panta 2. punkta h) apakšpunktā minētais ierobežojuma pamatojums attiecas uz iespējamu ierobežojumu gadījumos, kad notiek pārbaude vai pārraudzība vai tiek veikta regulatīvā funkcija, kas — pat ja tikai epizodiski — ir saistīta ar oficiālu pilnvaru īstenošanu 3.3.1.–3.3.3. punktā un 3.3.5. punktā minētajos gadījumos.

3.3.7 Datu subjekta vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzība

33. VDAR 23. panta 1. punkta i) apakšpunkts attiecas uz pamatojumu ierobežojumam, kura mērķis ir aizsargāt datu subjektu vai citu personu tiesības un brīvības.
34. Ierobežojumu citu personu tiesību un brīvību aizsardzībai var ilustrēt ar piemēru par administratīvo izmeklēšanu un/vai disciplinārlietu, vai izmeklēšanu saistībā ar apsūdzībām par uzmākšanos darba vietā. Šādā gadījumā leģislatīvajā pasākumā var paredzēt, ka personai, pret kuru tiek veikta izmeklēšana vai ir ierosināta disciplinārlieta, var tikt ierobežotas piekļuves tiesības, ja iespējamā cietušā vai liecinieka—trauksmes cēlēja identitāti nevar izpaust, lai aizsargātu viņu no atriebības. Arī cietušā vai liecinieka piekļuves tiesības var tikt ierobežotas, lai ievērotu tās personas tiesības uz privātumu un datu aizsardzību, pret kuru tiek veikta izmeklēšana vai ir ierosināta disciplinārlieta.

3.3.8 Civilprasību izpilde

35. VDAR 23. panta 1. punkta j) apakšpunktā kā ierobežojumu pamatojums ir iekļauta arī civilprasību izpilde. Lai gan VDAR 23. panta 1. punkta j) apakšpunktā ir pieļauti ierobežojumi, kas aizsargā (potenciālā) lietas dalībnieka individuālās intereses, tā paša punkta f) apakšpunktā ir pieļauti ierobežojumi, kas aizsargā pašu tiesvedību, kā arī piemērojamos procesuālos noteikumus.

3.4 Datu subjektu tiesības un pārziņa pienākumi, ko var ierobežot

36. Saskaņā ar VDAR 23. pantu var ierobežot tikai tiesības, kas minētas VDAR 12.–22. pantā, 34. pantā un 5. pantā, ciktāl tā noteikumi atbilst 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem.
37. Pienākumu ierobežojumi attiecas uz to principu ierobežošanu, kas skar personas datu apstrādi, ciktāl 5. panta noteikumi atbilst VDAR 12.–22. pantā paredzētajiem pienākumiem, un paziņošanu datu subjektiem par personas datu aizsardzības pārkāpumu (VDAR 34. pants). VDAR 5. pants, kurā noteikti personas datu apstrādes principi, ir viens no svarīgākajiem VDAR pantiem. Datu aizsardzības principu ierobežojumi ir pienācīgi jāpamato ar izņēmuma situāciju, ievērojot attiecīgo pamattiesību un pamatbrīvību būtību un piemērojot nepieciešamības un samērīguma pārbaudi¹⁵ (sk. 3.5. iedaļu tālāk). Jāņem vērā, ka VDAR 5. panta darbību var ierobežot tikai tiktāl, ciktāl tā noteikumi atbilst VDAR 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem.
38. Tiesību ierobežojumi attiecas uz tiesībām uz pārredzamu informāciju (VDAR 12. pants), tiesībām uz informāciju (VDAR 13. un 14. pants), piekļuves tiesībām (VDAR 15. pants), tiesībām labot (VDAR 16. pants), tiesībām uz dzēšanu (VDAR 17. pants), tiesībām ierobežot apstrādi (VDAR 18. pants), pienākumu ziņot par personas datu labošanu vai dzēšanu, vai apstrādes ierobežošanu (VDAR 19. pants), tiesībām uz datu pārsesamību (VDAR 20. pants), tiesībām iebilst (VDAR 21. pants), tiesībām netikt pakļautam automatizētai individuālu lēmumu pieņemšanai (VDAR 22. pants).
39. Tas nozīmē, ka nevar ierobežot nekādas citas datu subjektu tiesības, piemēram, tiesības iesniegt sūdzību uzraudzības iestādei (VDAR 77. pants), vai citus pārziņa pienākumus.

3.5 Nepieciešamības un samērīguma pārbaude

40. Ierobežojumi ir likumīgi tikai tad, ja tie ir demokrātiskā sabiedrībā nepieciešami un samērīgi pasākumi, kā noteikts VDAR 23. panta 1. punktā. Tas nozīmē, ka, lai ierobežojumi atbilstu VDAR, tiem ir jāiztur nepieciešamības un samērīguma pārbaude¹⁶. Nepieciešamības un samērīguma pārbaude būtu jāveic, pirms likumdevējs pieņem lēmumu noteikt ierobežojumu.
41. Aizsargājamais mērķis ietver pamatinformāciju, balstoties uz kuru var izvērtēt pasākuma nepieciešamību. Tāpēc ir svarīgi pietiekami detalizēti identificēt mērķi, lai varētu novērtēt, vai pasākums ir nepieciešams. Piemēram, ja administratīvajā procesā ir nepieciešams ierobežot daļu izmeklēšanas informācijas, bet pārējo informāciju attiecīgajiem datu subjektiem jau var atklāt, tad šī informācija attiecīgajai personai būtu jāsniedz. EST judikatūrā attiecībā uz personas datu apstrādi tiek piemērots stingrs nepieciešamības tests attiecībā uz jebkādiem ierobežojumiem saistībā ar tiesībām uz personas datu aizsardzību un privātās dzīves neaizskaramību: “atkāpes no datu aizsardzības un tās ierobežojumi .. [jāīsteno], stingri ievērojot vajadzīgās robežas”¹⁷. ECT piemēro absolūtas

¹⁵ Sk. [European Data Protection Supervisor \(EDPS\) Guidelines - 'Assessing the necessity of measures that limit the fundamental right to the protection of personal data: A Toolkit'](#) [Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja (EDAU) pamatnostādnes — “Tādu pasākumu nepieciešamības izvērtēšana, ar ko ierobežo pamattiesības uz personas datu aizsardzību — rīku komplekts], [EDPS Guidelines on assessing the proportionality of measures that limit the fundamental rights to privacy and to the protection of personal data](#) [EDAU pamatnostādnes par to pasākumu samērīguma izvērtēšanu, ar kuriem ierobežo pamattiesības uz privātumu un personas datu aizsardzību] un [EDPS quick-guide to necessity and proportionality](#) [EDAU praktiskā rokasgrāmata par nepieciešamību un samērīgumu].

¹⁶ Uzraudzības iestāžu misijas ietvaros un juridiskās noteiktības nodrošināšanai vēlams, lai samērīguma un nepieciešamības pārbaude tiktu dokumentēta. Uzraudzības iestādes var pieprasīt papildu dokumentus.

¹⁷ Sk. EST 2008. gada 16. decembra spriedumu *Tietosuoja valtuutettu / Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy*, C-73/07, ECLI:EU:C:2008:727, 56. punkts.

nepieciešamības pārbaudi atkarībā no konteksta un visiem konkrētajiem apstākļiem, piemēram, attiecībā uz slepeniem novērošanas pasākumiem¹⁸.

42. Ja šī pārbaude tiek izturēta, tiek izvērtēts paredzētā pasākuma samērīgums. Ja pasākuma projekts neiztur nepieciešamības pārbaudi, tā samērīgums nav jāpārbauda. Pasākumu, kas nav izrādījies nepieciešams, nevajadzētu ierosināt, ja vien un kamēr tas nav koriģēts ar mērķi izpildīt nepieciešamības prasību.
43. Nepieciešamības un samērīguma pārbaude parasti ietver to risku novērtēšanu, kas var rasties attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām. Riski attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām ir sīki aprakstīti šo pamatnostādņu 4.7. punktā.
44. Saskaņā ar samērīguma principu leģislatīvā pasākuma saturs nedrīkst pārsniegt to, kas ir absolūti nepieciešams, lai aizsargātu VDAR 23. panta 1. punkta a)–j) apakšpunktā uzskaitītos mērķus. Tādējādi ierobežojumam ir jābūt piemērotam to leģitīmo mērķu sasniegšanai, kas tiek izvirzīti ar attiecīgo tiesisko regulējumu, un tas nedrīkst pārsniegt to, kas ir atbilstoši un ir nepieciešams šo mērķu sasniegšanai. Saskaņā ar EST judikatūru VDAR 23. pantu nevar interpretēt kā tādu, kas piešķirtu dalībvalstīm pilnvaras apdraudēt privātās dzīves neaizskaramību, neievērojot hartas 7. pantu vai jebkuras citas tajā ietvertās garantijas. Jo īpaši VDAR 23. panta 1. punktā dalībvalstīm piešķirtās pilnvaras var izmantot, tikai ievērojot samērīguma prasību, saskaņā ar kuru atkāpes no datu aizsardzības prasības un tās ierobežojumi ir jāīsteno, stingri ievērojot vajadzīgās robežas¹⁹.
45. Ierosinātais ierobežojošais pasākums būtu jāpamato ar pierādījumiem, kas apraksta ar šo pasākumu risināmo problēmu, veidu, kā tā tiks risināta ar šo pasākumu, un to, kāpēc šo problēmu nevar pietiekami efektīvi atrisināt ar esošiem vai mazāk ierobežojošiem pasākumiem. Tāpat tiek prasīts pierādīt, ka ierosinātā iejaukšanās vai ierobežojums patiesi atbilst valsts un ES vispārējo interešu mērķiem vai nepieciešamībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. Datu aizsardzības tiesību ierobežojums ir jāfokussē uz konkrētiem riskiem.
46. Piemēram, ja ierobežojumi veicina sabiedrības veselības aizsardzību ārkārtas situācijā, EDAK uzskata, ka tiem ir jābūt stingri ierobežotiem gan pēc to darbības jomas (piem., attiecībā uz mērķi, attiecīgajām datu subjekta tiesībām vai attiecīgo pārzīņu kategorijām), gan laikā. Piemēram, ierobežojumiem ir jābūt spēkā tikai ārkārtas stāvokļa laikā. Datu subjekta tiesības var ierobežot, bet ne liegt pilnībā.

4 VDAR 23. PANTA 2. PUNKTĀ NOTEIKTĀS PRASĪBAS

47. Saskaņā ar EST judikatūru jebkuram leģislatīvam pasākumam, kas pieņemts, pamatojoties uz VDAR 23. panta 1. punktu, ir jāatbilst konkrētām prasībām, kas noteiktas VDAR 23. panta 2. punktā²⁰. VDAR 23. panta 2. punktā ir noteikts, ka leģislatīvie pasākumi, ar ko nosaka datu subjektu tiesību un pārzīņu pienākumu ierobežojumus, attiecīgā gadījumā ietver konkrētus noteikumus par vairākiem kritērijiem,

¹⁸ Sk. ECT 2016. gada 12. janvāra spriedumu *Szabo un Vissy* / Ungārija, 73. punkts.

¹⁹ EST 2020. gada 6. oktobra spriedums lietā *La Quadrature du Net* un citās apvienotajās lietās C-511/18, C-512/18 un C-520/18, ECLI:EU:C:2020:791, 210. punkts. Piem., attiecībā uz publisko tiešsaistes komunikāciju pakalpojumu un mitināšanas pakalpojumu sniedzēju veikto datu saglabāšanu EST 212. punktā secināja, ka "(VDAR) 23. panta 1. punkts, to lasot Hartas 7., 8. un 11. panta, kā arī 52. panta 1. punkta kontekstā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā piekļuves publiskiem tiešsaistes komunikāciju pakalpojumiem sniedzējiem un mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums veikt visaptverošu un nediferencētu ar šiem pakalpojumiem saistīto personas datu saglabāšanu".

²⁰ EST 2020. gada 6. oktobra spriedums lietā *La Quadrature du Net* un citās apvienotajās lietās C-511/18, C-512/18 un C-520/18, ECLI:EU:C:2020:791, 209. punkts.

kas izklāstīti tālāk. Parasti visas prasības, kas sīki izklāstītās tālāk, būtu jāiekļauj legīslatīvajā pasākumā, ar kuru nosaka ierobežojumus saskaņā ar VDAR 23. pantu.

48. Jebkādi šā noteikuma izņēmumi, ko pamato ar to, ka viens vai vairāki VDAR 23. panta 2. punktā izklāstītie noteikumi neattiecas uz legīslatīvo pasākumu, ar ko paredz datu subjektu tiesību ierobežojumus, likumdevējam ir pienācīgi jāpamato. EDAK interpretācija attiecībā uz VDAR 23. panta 2. punktā lietoto izteicienu "attiecīgā gadījumā" ir saistīta ar šiem apstākļiem.
49. VDAR 23. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir minēts, ka nolūki, kādos veic apstrādi, vai apstrādes kategorijas ir viens no konkrētajiem noteikumiem, kas jānorāda visos legīslatīvajos pasākumos, ar kuriem ierobežo datu subjektu tiesības vai pārziņu pienākumus. Saskaņā ar VDAR 8. apsvērumu ierobežojuma iemeslam ir jābūt saprotamam tām personām, attiecībā uz kurām tas ir piemērojams. Tas ietver arī skaidru izpratni par to, kā un kad ierobežojumu var piemērot.
50. Piemēram, valsts tiesību aktos par ētikas pārkāpumu reglamentētajās profesijās novēršanu un izmeklēšanu varētu būt noteikts, ka tad, ja tāda fakta izpaušana, ka pret personu tiek uzsākta nopietna pārkāpuma izmeklēšana, var kaitēt izmeklēšanas mērķim, datu subjektam šo informāciju noteiktu laiku var neizpaust.
51. Iespējamie apstrādes mērķi ir jāsaista ar šo pamatnostādņu 3.3. punktā minēto ierobežojumu pamatojumiem.
52. Jāatzīmē, ka dažkārt datu subjektu tiesību īstenošana palīdz pārziņiem pildīt savas funkcijas. Piemēram, tiesības labot var uzlabot datu kvalitāti.

4.1 Personas datu kategorijas

53. VDAR 23. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka personas datu kategorijas, uz kurām attiecas ierobežojumi, ir jānorāda legīslatīvajā pasākumā, ar ko šos ierobežojumus paredz²¹.
54. Tāpat ierobežojumiem attiecībā uz īpašām personas datu kategorijām var būt lielāka ietekme uz datu subjektiem, un tāpēc legīslatīvajā pasākumā, ar ko nosaka šādu ierobežojumu, būtu jānorāda attiecīgās īpašās datu kategorijas.

4.2 Ierobežojumu darbības joma.

55. VDAR 23. panta 2. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka ir jāprecizē arī ieviesto ierobežojumu darbības joma, t. i., uz kurām tiesībām ierobežojumi attiecas un cik lielā mērā tās tiks ierobežotas, piemēram, ka ierobežojums attiecas tikai uz tiesībām ierobežot apstrādi (VDAR 18. pants) vai uz piekļuvi, labošanu un dzēšanu.

4.3 Garantijas ļaunprātīgas izmantošanas vai nelikumīgas piekļuves vai nosūtīšanas novēršanai

56. VDAR 23. panta 2. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka legīslatīvajā pasākumā ir jāiekļauj garantijas, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu vai nelikumīgu piekļuvi vai nosūtīšanu. Tas jo īpaši attiecas uz organizatoriskiem un/vai tehniskiem pasākumiem²², kas nepieciešami, lai izvairītos no pārkāpumiem vai nelikumīgas nosūtīšanas, piemēram, uz fizisku dokumentu glabāšanu drošā veidā. Piemēram, dažās

²¹ Ja iespējams, pārzinis var iet vēl tālāk un uzskaitīt konkrētos datu elementus, uz kuriem attiecas tiesību ierobežojums, piem., provizorisks izmeklēšanas rezultāti, lēmums par izmeklēšanas uzsākšanu.

²² Sk. [EDAK Pamatnostādnes 4/2019 par 25. pantu "Integrēta datu aizsardzība un datu aizsardzība pēc noklusējuma"](#).

dalībvalstīs tiesību īstenošanu attiecībā uz konkrētās nozarēs veiktu apstrādi var īstenot ar valsts datu aizsardzības uzraudzības iestādes (UI) starpniecību.

57. Lēģislatīvajā pasākumā var paredzēt arī periodiskus pasākumus konkrēto lēmumu par ierobežojumiem pārskatīšanai. Likumdevējs var ierosināt katru pārziņa ieviesto ierobežojumu periodiski pārskatīt, lai nodrošinātu, ka tā pamatojums joprojām ir spēkā.

4.4 Pārziņa noteikšana

58. VDAR 23. panta 2. punkta e) apakšpunktā ir prasīts, ka lēģislatīvajā pasākumā ir jānosaka pārzinis vai pārziņu kategorijas. Šāda pārziņu iecelšana lēģislatīvajā pasākumā ne tikai veicina juridisko noteiktību attiecībā uz atbildību par apstrādes darbībām saistībā ar ierobežojumiem, bet arī informē datu subjektus par to, pie kā vērsties, īstenojot savas tiesības, kad ierobežojums būs atcelts.

4.5 Glabāšanas laikposmi

59. VDAR 23. panta 2. punkta f) apakšpunktā ir noteikts, ka lēģislatīvajā pasākumā ir jāiekļauj īpašs noteikums par glabāšanas laikposmiem un piemērojamām garantijām, ņemot vērā apstrādes vai apstrādes kategoriju raksturu, darbības jomu un nolūkus. Piemēram, glabāšanas laikposmu varētu aprēķināt, apstrādes darbības ilgumam pieskaitot papildu laiku iespējamai tiesvedībai.

4.6 Riski attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām

60. VDAR 23. panta 2. punkta g) apakšpunktā ir noteikts, ka lēģislatīvajā pasākumā ir jāiekļauj ar ierobežojumiem saistītie riski attiecībā uz datu subjekta tiesībām un brīvībām. Tas ir ļoti svarīgs noteikums, kas palīdz veikt ierobežojumu nepieciešamības un samērīguma pārbaudi.
61. Šim risku novērtējumam attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām ir divi mērķi. Pirmkārt, tas sniedz pārskatu par ierobežojumu iespējamo ietekmi uz datu subjektiem. Otrkārt, tajā ir paredzēti elementi ierobežojumu nepieciešamības un samērīguma pārbaudei. Šajā sakarā un attiecīgā gadījumā būtu jāapsver iespēja veikt novērtējumu par ietekmi uz datu aizsardzību ("NIDA")²³.
62. Likumdevējam būtu jānovērtē riski attiecībā uz datu subjekta tiesībām un brīvībām no datu subjektu skatpunkta. Vienmēr nav obligāti jāveic NIDA, bet lēģislatīvajā pasākumā attiecīgā gadījumā var norādīt konkrētus riskus attiecībā uz datu subjektiem, piemēram, kļūdaina profilēšana, kas izraisa diskrimināciju, cilvēka cieņas²⁴, vārda brīvības, tiesību uz privātumu un datu aizsardzību²⁵ aizskārums, īpaša ietekme uz neaizsargātām grupām (piem., bērniem vai personām ar invaliditāti).
63. Ja šāds novērtējums ir sniegts, EDAK uzskata, ka tas ir jāiekļauj tiesību akta apsvērumos vai paskaidrojuma rakstā,²⁶ vai ietekmes novērtējumā²⁷.

4.7 Tiesības saņemt informāciju par ierobežojumu, izņemot, ja tas var kaitēt ierobežojuma mērķim

64. VDAR 23. panta 2. punkta h) apakšpunktā ir noteikts, ka datu subjekti ir jāinformē par ierobežojumu, ja vien tas nekaitē ierobežojuma mērķim. Tas nozīmē, ka datu subjekti parasti būtu jāinformē par

²³ Sk. arī 29. panta datu aizsardzības darba grupas Pamatnostādnes novērtējuma par ietekmi uz datu aizsardzību (NIDA) veikšanai un noteikšanai, vai apstrāde "varētu radīt augstu risku" Regulas 2016/679 nozīmē (Wp248rev.01), ko EDAK apstiprinājusi 2018. gada 25. maijā.

²⁴ Cilvēka cieņa ir tiesības, ko aizsargā hartas 1. pants.

²⁵ Hartas 7. un 8. pants.

²⁶ Paskaidrojuma raksta mērķis ir izskaidrot lēģislatīvā pasākuma iemeslus un kontekstu, pamatojoties uz dažādiem sagatavošanas procesa posmiem.

²⁷ Sk. VDAR 35. panta 10. punktu.

ierobežojumu attiecībā uz viņu tiesībām saņemt informāciju. Šim nolūkam pietiek ar vispārīgu datu aizsardzības paziņojumu.

65. Piemēram, ja datu subjekts konkrētas administratīvās izmeklēšanas kritiskā brīdī īpaši lūdz ļaut izmantot konkrētas tiesības, viņš, ja iespējams, būtu jāinformē par ierobežojuma iemesliem. Tomēr, ja, sniedzot datu subjektam informāciju par ierobežojuma iemesliem, tiktu likvidēta ierobežojuma ietekme (t. i., tiktu kavēta izmeklēšanas sākotnējā ietekme), šo informāciju drīkst neizpaust. Lai aizsargātu izmeklēšanu, var noteikt ierobežojumus. Šādā gadījumā jāņem vērā, ka ierobežojumi ir nepieciešami un samērīgi, un pārzinim būtu jāveic novērtējums, lai pārbaudītu, vai datu subjekta informēšana par ierobežojumu nekaitē šā ierobežojuma mērķim.
66. Citiem vārdiem sakot, ja ārkārtējos apstākļos, piemēram, izmeklēšanas sākotnējās stadijās, datu subjekts pieprasa informāciju par to, vai attiecībā uz viņu notiek izmeklēšana, pārzinis varētu pieņemt lēmumu konkrētajā brīdī nesniegt šo informāciju, lai nekaitētu ierobežojuma mērķim, ja šis ierobežojums ir likumīgs un konkrētajā gadījumā noteikti nepieciešams.
67. Vēlākā posmā, piemēram, pēc izmeklēšanas sākotnējā posma pabeigšanas, datu subjektiem būtu jāsaņem (konkrēts) datu aizsardzības paziņojums. Šajā posmā jāņem vērā, ka turpināt ierobežot atsevišķas tiesības, piemēram, tiesības piekļūt informācijai par izmeklēšanas sākšanu vai potenciālo upuru sūdzībām par uzmākšanos²⁸. Šis fakts būtu jānorāda datu aizsardzības paziņojumā, norādot arī termiņu, kurā, ja būs iespējams, tiesības tiks pilnībā atjaunotas.

5 APSPRIEŠANĀS AR UZRAUDZĪBAS IESTĀDĒM (VDAR 36. PANTA 4. PUNKTS UN 57. PANTA 1. PUNKTA C) APAKŠPUNKTS)

68. Saskaņā ar VDAR 36. panta 4. punktu, ja ierobežojumi tiek pieņemti dalībvalstu līmenī, ir jāapspriežas ar uzraudzības iestādēm, pirms valsts parlaments pieņem lēmumu vai uz tā balstītu regulatīvo pasākumu, kurā paredzēts ierobežot datu subjektu tiesības saskaņā ar VDAR 23. pantu.
69. Turklāt saskaņā ar VDAR 57. panta 1. punkta c) apakšpunktu uzraudzības iestāžu uzdevums ir konsultēt par lēmumiem pasākumiem saistībā ar fizisku personu tiesību un brīvību aizsardzību attiecībā uz viņu personas datu apstrādi.
70. Ja ar uzraudzības iestādēm nav notikusi pienācīga apspriešanās, tās saskaņā ar VDAR 58. panta 3. punkta b) apakšpunktu pēc savas iniciatīvas var sniegt atzinumus valsts parlamentam, dalībvalsts valdībai vai — saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem — citām iestādēm un struktūrām, kā arī sabiedrībai par jebkuru jautājumu, kas saistīts ar personas datu aizsardzību.
71. Turklāt saskaņā ar VDAR 23. pantu valsts līmenī tiesību aktos par datu aizsardzību var noteikt īpašas procedūras attiecībā uz tādu lēmumu pieņemšanu, kuru mērķis ir ierobežot VDAR 12.–22. pantā un 34. pantā noteiktās tiesības. Tomēr tas var notikt tikai saskaņā ar VDAR.

²⁸ Papildinformāciju sk. EST 2014. gada 17. jūlija spriedumā YS / minister voor Imigratie, Integratie en Asiel un Minister voor Imigratie, Integratie en Asiel / M un S, lietas C-141/12 un C-372/12, ECLI: EU:C:2014:2081, 45. un 46. punkts, un 2017. gada 20. decembra spriedumā Novak, C-434/16, ECLI: EU:C:2017:994, 56. punkts.

6 JA DALĪBVALSTS NEIEVĒRO VDAR 23. PANTĀ NOTEIKTĀS PRASĪBAS

72. Eiropas Komisijai kā Līgumu sargātājai ir pienākums uzraudzīt ES primāro un sekundāro tiesību aktu piemērošanu un nodrošināt to vienādu piemērošanu visā ES, t. sk. veicot darbības, ja valstu pasākumi neatbilst ES tiesību aktiem.
73. Turklāt saskaņā ar ES tiesību pārākuma principu “pienākums nepiemērot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību aktu ir ne tikai valsts tiesām, bet arī visām valsts iestādēm, tostarp administratīvajām iestādēm, kam savu attiecīgo kompetenču ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesības”²⁹.

7 ĪPAŠI ELEMENTI ATTIECĪBĀ UZ PĀRZIŅIEM UN APSTRĀDĀTĀJIEM

7.1. Pārskatatbildības princips

74. Ievērojot pārskatatbildības principu (VDAR 5. panta 2. punkts), laba prakse būtu, ka pārzinis dokumentētu ierobežojumu piemērošanu konkrētos gadījumos, to reģistrējot, lai arī uz šo darbību neattiecas VDAR 30. pantā noteiktā reģistrēšanas prasība. Šajā ierakstā būtu jāiekļauj piemērojami ierobežojumu iemesli, proti, kurš(-i) no VDAR 23. panta 1. punktā uzskaitītajiem iemesliem ir piemērojams(-i) (ja leģislatīvais pasākums pieļauj ierobežojumus dažādu iemeslu dēļ), ierobežojuma laiks un nepieciešamības un samērīguma pārbaudes iznākums. Ieraksti pēc pieprasījuma būtu jādara pieejami datu aizsardzības uzraudzības iestādei.
75. Ja pārzinis nodarbina datu aizsardzības speciālistu (DAS), šis speciālists bez nepamatotas kavēšanās būtu jāinformē — vismaz vispārīgā veidā — ikreiz, kad saskaņā ar leģislatīvo pasākumu tiek ierobežotas datu subjekta tiesības. DAS būtu jādod piekļuve saistītajiem ierakstiem un visiem dokumentiem, kas attiecas uz faktisko vai juridisko kontekstu, kurā tiek īstenots ierobežojums. DAS iesaistīšanos ierobežojumu piemērošanā arī vajadzētu dokumentēt.

7.2. Datu subjekta tiesību īstenošana pēc ierobežojuma atcelšanas

76. Pārzinim ierobežojumi būtu jāatceļ, tiklīdz vairs nepastāv apstākļi, kas tos attaisno. Ja datu subjekti līdz šim vēl nav informēti par ierobežojumiem, tas ir jāizdara, vēlākais, tad, kad ierobežojums tiek atcelts.
77. Ierobežojuma piemērošanas laikā datu subjektiem var ļaut īstenot visas viņu tiesības, kas nav ierobežotas. Lai izvērtētu, kad ierobežojumu var atcelt daļēji vai pilnībā, tā piemērošanas laikā vairākas reizes var veikt nepieciešamības un samērīguma pārbaudi.
78. Kad ierobežojums ir atcelts, — šī darbība ir jādokumentē ar ierakstu, kas minēts 5. iedaļā, — datu subjekti var izmantot visas savas tiesības.
79. Ja pēc ierobežojuma atcelšanas pārzinis neļauj datu subjektiem īstenot viņu tiesības, katrs datu subjekts saskaņā ar VDAR 57. panta 1. punkta f) apakšpunktu var iesniegt sūdzību par pārzini uzraudzības iestādei.

7.3. Ja pārzinis neievēro leģislatīvo pasākumu, ar ko nosaka šādus ierobežojumus

80. Ja leģislatīvie pasākumi, ar ko nosaka ierobežojumus saskaņā ar VDAR 23. pantu, atbilst VDAR, bet pārzinis tos pārkāpj, uzraudzības iestādes var izmantot pret viņu savas padomdevēja, izmeklēšanas un korektīvās pilnvaras, tāpat kā tas ir jebkurā citā VDAR noteikumu neievērošanas gadījumā.

²⁹ EST 2018. gada 4. decembra spriedums, C-378/17, ECLI:EU:C:2018:979, 38. punkts.

81. Saskaņā ar VDAR 58. panta 1. punktu uzraudzības iestādei ir šādas izmeklēšanas pilnvaras:
- izdot rīkojumu pārzinim un apstrādātājam, un attiecīgā gadījumā pārziņa vai apstrādātāja pārstāvim sniegt visu informāciju, kas nepieciešama tās uzdevumu veikšanai;
 - veikt izmeklēšanas, izmantojot datu aizsardzības revīzijas;
 - paziņot pārzinim vai apstrādātājam par aizdomām par šīs regulas iespējamu pārkāpšanu;
 - iegūt no pārziņa un apstrādātāja piekļuvi visiem personas datiem un visai informācijai, kas nepieciešama tās uzdevumu veikšanai;
 - iegūt piekļuvi visām pārziņa un apstrādātāja telpām, tostarp jebkādam datu apstrādes iekārtām un līdzekļiem, saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts procesuālajiem tiesību aktiem.
82. Ja ir jāpiemēro korektīvie pasākumi, uzraudzības iestāde saskaņā ar VDAR 58. panta 2. punktu var:
- **brīdināt** pārzini vai apstrādātāju, ka ar paredzētajām apstrādes darbībām, iespējams, var tikt pārkāpti VDAR noteikumi;
 - **izteikt rājienu** pārzinim vai apstrādātājam, ja ar apstrādes darbībām ir tikusi pārkāpti VDAR noteikumi;
 - **izdot rīkojumu** pārzinim vai apstrādātājam **izpildīt** datu subjekta pieprasījumu īstenot viņam saskaņā ar VDAR piešķirtās tiesības;
 - **izdot rīkojumu** pārzinim vai apstrādātājam **saskaņot apstrādes darbības** ar VDAR noteikumiem, vajadzības gadījumā — konkrētā veidā un konkrētā laikposmā;
 - **izdot rīkojumu** pārzinim **paziņot datu subjektam par personas datu aizsardzības pārkāpumu**;
 - **uzlikt** pagaidu vai galīgu apstrādes **ierobežojumu**, tostarp aizliegumu;
 - **izdot rīkojumu** par personas datu labošanu vai dzēšanu, vai apstrādes ierobežošanu, ievērojot VDAR 16., 17. un 18. pantu, un par šādām darbībām informēt saņēmējus, kuriem personas dati ir izpausti, ievērojot VDAR 17. panta 2. punktu un 19. pantu;
 - **piemērot administratīvu naudas sodu** saskaņā ar 83. pantu, papildinot vai aizstājot VDAR 58. panta 2. punktā minētos pasākumus atkarībā no katras konkrētās lietas apstākļiem;
 - **izdot rīkojumu** apturēt datu plūsmu pie saņēmēja trešā valstī vai pie starptautiskas organizācijas.
83. Saskaņā ar VDAR 58. panta 3. punktā paredzētajām uzraudzības iestāžu padomdevēja pilnvarām, tās var:
- konsultēt pārzini saskaņā ar VDAR 36. panta 1. un 5. punktā minēto iepriekšējas apspriešanās procedūru;
 - dot atļauju uzsākt apstrādi, kas minēta VDAR 36. panta 5. punktā, ja dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēta šāda iepriekšēja atļauja.

8 SECINĀJUMI

84. Ar VDAR 23. pantu valsts vai Savienības likumdevējam noteiktos apstākļos ir atļauts ar lēģislatīvo pasākumu ierobežot 12.–22. pantā un 34. pantā, kā arī VDAR 5. pantā paredzēto pienākumu un tiesību darbības jomu, ciktāl tā noteikumi atbilst 12.–22. pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem, ja ar šādu ierobežojumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība un tas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai citstarp garantētu svarīgus Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus.

85. Nosakot datu subjektu tiesību ierobežojumus, ir jāievēro VDAR 23. pantā minētās prasības. Dalībvalstīm vai Savienībai, kas pieņem leģislatīvos pasākumus, ar kuriem nosaka šos ierobežojumus, un pārziņiem, kas tos piemēro, būtu jāapzinās šo ierobežojumu izņēmuma raksturs.
86. Samērīguma pārbaude būtu jāveic pirms datu subjektu tiesību ierobežojumu ieviešanas Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos.
87. Pirms tādu leģislatīvo pasākumu pieņemšanas, ar kuriem nosaka ierobežojumus, ir jākonsultējas ar uzraudzības iestādēm, kurām ir jābūt pilnvarotām nodrošināt minēto pasākumu atbilstību VDAR.
88. Tiklīdz ierobežojumi ir atcelti, pārziņim ir jāļauj datu subjektiem īstenot viņu tiesības.

9 PIELIKUMS. KONTROLSARAKSTI — ĪSUMĀ PAR VDAR 23. PANTU

9.1 VDAR 23. panta 1. punktā noteiktās prasības

- i. *Pamattiesību un pamatbrīvību būtības ievērošana*
- ii. *Nepieciešamības un samērīguma pārbaude*
- iii. *Leģislatīvie pasākumi, ar ko nosaka ierobežojumus, un prasība par to paredzamību (41. apsvērums un EST judikatūra)*
- iv. *Datu subjektu tiesības un pārziņa pienākumi, ko var ierobežot:*
 - a) tiesības uz pārredzamu informāciju (VDAR 12. pants);
 - b) tiesības uz informāciju (VDAR 13. un 14. pants);
 - c) piekļuves tiesības (VDAR 15. pants);
 - d) tiesības labot (VDAR 16. pants);
 - e) tiesības uz dzēšanu (VDAR 17. pants);
 - f) tiesības ierobežot apstrādi (VDAR 18. pants);
 - g) pienākums ziņot par personas datu labošanu vai dzēšanu, vai apstrādes ierobežošanu (VDAR 19. pants);
 - h) tiesības uz datu pārnesamību (VDAR 20. pants);
 - i) tiesības iebilst (VDAR 21. pants);
 - j) tiesības netikt pakļautam automatizētai individuālu lēmumu pieņemšanai (VDAR 22. pants);
 - k) pienākumi, kas noteikti VDAR 12.–22. pantā (VDAR 5. pants);
 - l) datu subjektu informēšana par personas datu aizsardzības pārkāpumu (VDAR 34. pants)
- v. *Ierobežojumu pamatojums:*
 - a) valsts drošība;
 - b) aizsardzība;
 - c) sabiedriskā drošība;
 - d) noziedzīgu nodarījumu novēršana, izmeklēšana, atklāšana vai saukšana pie atbildības par tiem vai kriminālsodu izpilde, tostarp aizsardzība pret sabiedriskās drošības apdraudējumiem un to novēršana;
 - e) citi svarīgi Savienības vai dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķi, jo īpaši Savienībai vai dalībvalstij svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses, tostarp monetārie, budžeta un nodokļu jautājumi, sabiedrības veselība un sociālais nodrošinājums;
 - f) tiesu neatkarības un tiesvedības aizsardzība;
 - g) reglamentētu profesiju ētikas kodeksu pārkāpumu novēršana, izmeklēšana, atklāšana un saukšana pie atbildības par tiem;
 - h) uzraudzības, pārbaudes vai regulatīvā funkcija, kas — pat ja tikai epizodiski — ir saistīta ar oficiālu pilnvaru īstenošanu a)–e) un g) apakšpunktā minētajos gadījumos;
 - i) datu subjekta aizsardzība vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzība;
 - j) civilprasību izpilde.

9.2 VDAR 23. panta 2. punktā noteiktās prasības par

- i. *nolūkiem, kādos veic apstrādi, vai apstrādes kategorijām,*
- ii. *personas datu kategorijām,*
- iii. *ieviesto ierobežojumu darbības jomu,*
- iv. *garantijām, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu vai nelikumīgu piekļuvi vai nosūtīšanu,*
- v. *pārziņa vai pārziņu kategoriju noteikšanu,*

- vi. *glabāšanas laikposmiem un piemērojamām garantijām, ņemot vērā apstrādes vai apstrādes kategoriju raksturu, darbības jomu un nolūkus,*
- vii. *riskiem attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām, kā arī*
- viii. *datu subjektu tiesībām saņemt informāciju par ierobežojumu, izņemot, ja tas var kaitēt ierobežojuma mērķim.*